

СТАНОВИЩЕ

на Костадин Костадинов Рабаджиев, д.и.н., професор по Класическа археология в Катедрата по Археология при Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, професионално направление 2.2. История и Археология,

член на Научно жури, назначено със заповед на г-н Ректора на НБУ (№ 3-РК-242/18.05.2022), по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление: 2.2. История и Археология, обявен в ДВ бр. 29/12.04.2022.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на НБУ

В обявения конкурс, организиран за нуждите на Магистърския факултет на НБУ, департамент „Археология“, единствен кандидат е гл. асист., д-р **Боян Юлиев Думанов**, преподавател в департамент „Археология“. Документите му бяха обсъдени от Научното жури и той бе допуснат до участие в конкурсната процедура с основание в приетата справка, че изпълнява минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ. Боян Думанов е завършил специалност Археология в Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ (1997 г.), бил е редовен докторант към Катедрата по Археология с тема на дисертацията: „*Късноантично ювелирство в диоцезите Тракия и Дакия (4.-7. в.)*“, защитена през 2004 г.

II. Изследователска дейност и резултати

1. Оценка на научните приноси на автора в монографичния труд: Боян Думанов участва в конкурса с хабилитационен труд, публикуван и предоставен за дискусия под заглавие: *Археология на стария железодобив на Долен Дунав и в Старопланинската област (Римска императорска епоха – край на 18 в.)*. Издателство на НБУ, София 2021 г. (ВЗ). Книгата е интердисциплинарно изследване, посветено на железодобива в пространството между Стара планина и Дунав в един продължителен хилядолетен период от историята на българските земи, наченат и приключил в границите на две империи. Структурата е пределно конкретна, анализът е построен на събрана публикувана информация (вж. гл. I), допълнена с лични наблюдения на терен – обходи и събиране на остатъчни материали от металургична дейност и археометрични анализи на събраното. Във въвеждащите глави е поднесена технологията и етапите на процеса, започвайки от суровините (гл. II) до горивото (гл. III), очертавайки спецификата на желязната металургия в земите ни. Целта е амбициозна, но и трудна, на границата между няколко науки: археология, геология и металургия, с различни методи, включително и понятиен апарат, което създава трудности пред анализа. С това Боян Думанов е напуснал уюта на класическата археология, приемайки предизвикателството на модерната наука в синтеза на знание за човека и обществото, но и за природната среда, в която се случват човешките активности. Всъщност, макар и да не споделям ентусиазма на интердисциплинарния подход, аз съм уверен, а след прочетеното тук още повече, че това е единственият път, по който можем да постигаме сложни и немислими по традиционния начин

отговори; да разширим знанието си за добива на желязо и за организираното производство на железни предмети в динамиката на историческите епохи, което е път към икономиката на обществата и тяхната социална структура. Това именно колежата Боян Думанов успешно е преодолял, като в анализа на ситуации и модели на производство, той е постигнал ново знание за отделните епохи в древната история на земите ни. Написаното е на професионален език, ясен и четим, крайно конкретен, което е сред отличителните черти на стила му, пък и на неговия характер. В текстовете не съм забелязал елементи на плагиатство, всъщност не съм и очаквал да открия нещо подобно.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации (след назначаването на академичната длъжност „главен асистент“). В своите научни занимания Боян Думанов устойчиво възпроизвежда интереса си към времето на късната античност, видно най-ясно в неговия докторат за късноантичното ювелирство, тази тема ще открием и в обобщението за Тракия в късната античност, студия публикувана в престижния *Companion to Ancient Thrace*, издаден от Wiley-Blackwell през 2015 г. (Г6.1). В списъка с публикации са включени и две научни статии (в съавторство), които са публикувани в реферирани издания и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Г6.2-3), а показателно е че те и двете са с анализ на данни от археометрични изследвания. Бих посочил и няколко студии и статии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове, в които дискусиата е върху значими за обществото ни теми и в тях археологическият прочит е особено значим, като идеята за „троицата“ етнически компоненти във формирането на българската нация, проследена в пропагандата от близкото минало (Г7.1), или за националистичните аспекти в българската археология преди втората война (Г9.1), също и за терора в епохата на толерантност (Г9.2), провокирана вероятно от модерни политически дискусии. Тези писания ни разкриват не само научния потенциал на Боян Думанов, проявен в иновативни идеи и задълбочен анализ, но и силно изявената му гражданска позиция, в която по интересен начин той ангажира професионалните си занимания. Всъщност той е представител на поколение, което се стреми да надмогне догмите на предходниците, но усилията им биха били наистина успешни, ако надмогнат нуждата от нови. Друга насока са заниманията му по темата на хабилитацията, които проследяваме в публикувани глави от колективни монографии (Г10.1, 2, 3). В списъка присъстват също и значителен брой статии (Ж25.1-49), които са различни от представените при завършването на доктората. Главна тема в тях е късноантичното общество и по-специално ювелирството, но също и дискусиата за готите; проучвания на железодобива; теренни издирвания, тук и неговото участие в археологически проучвания на късноантични средища (и не само), публикувани в АОР. Тук бих включил и многобройните му участия с доклади на национални и международни научни форуми (Ж30.6-21), а специално бих изтъкнал организираната с негово участие научна конференция: „Археология на властта. Интердисциплинарни подходи“, ноември 2014 г. (Ж33).

3. Цитиране от други автори. Макар смисълът на този критерий да ми се изплъзва, поради това, че не отразява изразеното в публикациите отношение (положително или критично) към текстове и идеи, но и заради особеностите на изследователския подход в хуманитаристиката, който предполага ползването на текстове и идеи отпреди век, което би бил истинският знак за присъствие в науката, но няма как да се

отчете в актуалната картина днес. Все пак бих обобщил, че написаното от Боян Думанов е намерило своя отклик в научни издания, реферирани и индексирани в световни бази данни като Web of science (Д12); също и цитирания в монографии и в рецензирани томове (Д13), както и в нереперирани списания с научно рецензиране (Д14).

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти: Боян Думанов е изявен изследовател, който активно участва в проектната дейност на Националния фонд за научни изследвания към МОН (Е17, Е19): координатор е на проект „Център по локализиране и експериментална реконструкция на древни пътища и хабитати чрез методите на пространствения анализ и археометрия – SARCHUS AIR“ (2014-2017 г.); член на научния екип на проект „Археология на ландшафта: модели за реконструкцията на древната жизнена среда“ (2019 г.); член на научния екип на проект „Реконструкция на материалната култура и знанията за древната околна среда чрез методите на археологическата химия – RE:MATRIARCHES“ (2019 г.); ръководи проект „Археология на суровините: химически и геоложки анализи – ARCH.GEO“ (2016-2020 г.). В дейността му се откроява насоченост към прилагане на интердисциплинарни методи в археологията, което илюстрира как проектните му ангажименти са обвързани и с неговата научна програма, смислен подход в модерния свят, а го виждаме осъществено и в неговия хабилитационен труд.

III. Учебна и преподавателска дейност

1. Аудиторна и извън-аудиторна заетост: учебната програма на Боян Думанов включва: 5 общообразователни курса към Факултета за базово обучение, два от тях на английски език; 7 аудиторни курса и 10 извънаудиторни практики, семинари, стажове и проекти в бакалавърската програма „История и археология“; 8 аудиторни курса и 2 извънаудиторни практики и стажове в магистърската програма „Археологически изследвания“; също и 1 курс в магистърската програма „Balkan and Eastern Mediterranean Archaeology“ на английски език; както и 1 курс в магистърската програма „Екология“ към департамент „Природни науки“. Това прави твърде натоварен хорариум, максимален в последната година с 345 ч. аудиторна и 343 ч. извънаудиторна заетост. Но също е важно наблюдението за широк идеен спектър от преподавателска дейност, която е в ясна връзка с научната ангажираност и изследвания на д-р Думанов. А неговата преподавателска дейност включва и подготовката на два лекционни курса на английски език (Ж42), както и подготовка на три учебни курса в електронния обучителен модул „Moodle НБУ“ (Ж37). Боян Думанов участва активно в реформирането и актуализирането на БП „История и археология“ и МП „Археологически изследвания“ (Ж32); участва и в създаването на съвместна МП на английски език „Археология на Балканите и Източното Средиземноморие“ (Ж31). Работата му със студенти и докторанти от 2016 г. до днес включва ръководството на 24 успешно защитени бакалавърски и магистърски тези, 18 са рецензиите му на студентски тези, а 60 са участията му в комисии (Ж39); също е бил ръководител на един докторант, който е защитил успешно доктората си през 2015 г. (Е16). Ангажиментите му в осигуряване на учебни стажове включват ръководството на студентски практики на археологически разкопки и теренни издирвания в периода 2005-2015, 2017, 2019 (Ж40). За да очертая научния престиж на Боян Думанов тук бих включил и водените от него публични лекции от името на НБУ в европейски университети и научни центрове, всички те са по темата на научните му занимания, което подчертава значимостта на научното му признание (Ж30.1-5).

2. Оценки от анкетите на студентите: отл. 4.75 (Ж36).

IV. Административна и обществена дейност

1. Участие в колективни органи на управление на НБУ: бил е член на Академичния съвет на НБУ за периода 2012-2015 г. (Ж48); ръководител е на департамент „Археология“ от 2012 до днес (Ж49).

V. Лични впечатления от кандидата: задълбочен изследовател, високо отговорен към научните си занимания; с ясна позиция по парливи обществени проблеми, която непоколебимо отстоява; колегиален и взискателен към себе си, но и към тези, с които контактува.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Написаното от Боян Думанов е стойностно, той е утвърден изследовател, прецизен към фактите и коректен в предлаганите реконструкции, също и талантлив преподавател, който увлича бъдещи изследователи. Завършвам с убеденост, че той отдавна трябваше да бъде допуснат до конкурс за хабилитиране.

* * *

Моята оценка за академичната дейност на кандидата е изцяло положителна, а изреденото дотук е основанието ми да гласувам положително за присъждането на гл. асист. д-р **Боян Юлиев Думанов** на академичната длъжност „*доцент*“ и препоръчвам неговия избор от Академичния съвет на НБУ.

25 юли, 2022 г.

Костадин Рабаджиев